

RIIGIKOHUS
*****

ÕIGUSTEABE- JA KOOLITUSOSAKOND

**Riigikohtu praktika tsiviilasjades
jaanuar–aprill 2020**

Aktuaalse praktika ülevaade

Kätlin Piho

analüütik

Kristel Möller

peaspetsialist

Tartu

2020

SISUKORD

1. STATISTILINE ÜLEVAADE	3
2. AKTUAALNE PRAKTIKA.....	4
2.1. MATERIAALÕIGUS	4
2.1.1. Pärandaja abikaasa õigus nõuda isikliku kasutusõiguse seadmist kinnisasjale (2-18-8886/64)	4
2.1.2. Hea usu põhimõte omavahelistes suhetes juriidilise isiku puhul (2-18-11036/53).....	4
2.1.3. Ostueesõiguse teostamise tagajärjel tekkiva kinnisomandi üleandmise nõude maksmata panemine (2-16-14960/61).....	5
2.1.4. Korteriühistu pandiõigus (2-19-9046/10)	7
2.1.5. Ehitise projekteerimislepingust tuleneva nõude aegumistähtaeg (2-16-14644/50 ja 2-17-3860/34).....	8
2.1.6. Registreeritud ühenduse disainilahenduse õiguste kaitse (2-18-3445/46).....	9
2.1.7. Hagi tagamisega tekkinud saamata jäänud tulu hüvitamine (2-17-2152/74).....	11
2.1.8. Pankrotimenetluses vara arestimisega tekkinud kahju hüvitamine (2-15-7163/191)	12
2.2. MENETLUSÕIGUS.....	13
2.2.1. Kohtu järelevalve pankrotimenetluses ja pankrotihalduri vabastamine (2-17-18069/322)	13
2.2.2. Kaebeõigus hagi tagamise tühistamise määruse peale (2-19-11532/18)	14
2.2.3. Psühhiaatri arvamus ekspertarvamusena isiku kinnisesse asutuse paigutamise menetluses (2-19-6222/30).....	15
2.2.4. Suhtluskorra täitmise tagamine (2-17-13244/121).....	15
2.2.5. Vanemalt lapse hooldusõiguse äravõtmise asja algatamine (2-18-19295/30)	16
2.2.6. Hagi tagamine enne hagi esitamist (2-19-4765/21)	17
2.2.7. TMS § 222 järgne hagi (2-19-4765/21)	18
LISA 1.....	19

1. STATISTILINE ÜLEVAADE

1. jaanuarist kuni 30. aprillini 2020 tegi Riigikohtu tsiviilkolleegium **põhistatud lahendi 42 tsiviilasjas**, sealhulgas lahendas kolleegium **kogu koosseisus kaheksa tsiviilasja**. Eriarvamus kirjutati viiele lahendile. Kahes asjas oli menetlus kinnine. Kolmes asjas avaldati üksnes kohtuotsuse resolutsioon. Lisaks andis kolmeliikmeline koosseis kuus asja lahendada kogu koosseisule.¹

Materiaalõiguse osas lahendas tsiviilkolleegium kõige rohkem lepingulistest suhetest tulenevaid vaidlusi, käsitledes näiteks garantiilepingut, müügilepingut, ostueesõigust, kindlustuslepingut, projekteerimislepingut. Perekonnaõiguse osas käsitleti näiteks ainuhoolduse andmise küsimust, abikaasade solidaarkohustust. Pärimisõiguse osas parandaja abikaasa õigust nõuda isikliku kasutusõiguse seadmist kinnisasjale. Ühinguõiguses analüüsiti näiteks juhatuse liikme kohustuste rikkumisega tekitatud kahju hüvitamist, juhatuse liikme tagasikutsumist. Asjaõiguses näiteks kaasomandi lõpetamist, avalikult kasutatavalt teele juurdepääsu määramist. Lahendati küsimust ka korteriühistu liikmelisusest ja korteriühistu pandiõigusest.

Menetlusõiguse osas lahendas kolleegium enim erinevaid tsiviilkohtumenetluse probleeme. Näiteks tõendite kogumine ja uurimine, kohtu selgitamiskohustus, kohtuotsuse põhjendamise kohustus, lepingulise esindaja kulude hüvitamine, kaebeõigus. Pankrotimenetlusega seonduvalt lahendati näiteks küsimust pankrotihalduri vabastamisest, samuti vara arestimisega tekitatud kahju hüvitamisest. Täitemenetluses analüüsiti näiteks sundtäitmise lubamatuks tunnistamist, lahendati ka suhtluskorra täitmise tagamise küsimust. Käsitleti ka isiku hoolekandeesutusse paigutamise lõpetamist, samuti ainuhoolduse andmist lapse igakordse viibimiskoha määramise osas.

Kuigi tegemist on Riigikohtu praktika ülevaatega, tuleb silmas pidada, et **Riigikohus võtab õiguslikke seisukohti üksnes kohtulahendites**. Alljärgnevas ülevaates esitatu ei ole võrdsustatav Riigikohtu poolt lahendites väljendatud seisukohtadega.

---

¹ Kõik lahendid on ära toodud Lisas 1.

2. AKTUAALNE PRAKTIKA

2.1. Materiaalõigus

2.1.1. Pärandaja abikaasa õigus nõuda isikliku kasutusõiguse seadmist kinnisasjale ([2-18-8886/64](#))²

Tsiviilkolleegium selgitas, et ühe abikaasa surma korral võib teine abikaasa nõuda isikliku kasutusõiguse seadmist kinnisasjale, kui tema elujärg pärimise tõttu halveneks.

Kassatsiooniastmes vaidlesid pooled selle üle, kas pärimisseaduse (PärS) § 16 lg-st 3 tulenevalt saab asjaõigusseaduse (AÕS) §-s 227 sätestatud isikliku kasutusõiguse seadmist kinnisasjale, mis oli abikaasade ühine kodu, nõuda üksnes pärandaja abikaasa, kes pärandajalt ka midagi pärib, või piisab nõudeõiguse tekkimiseks PärS § 16 lg 3 järgi sellest, et isik on pärandaja abikaasa, kelle elujärg pärimise tõttu halveneb.³

Kolleegium leidis, et **PärS § 16 lg 3 annab pärandaja abikaasale seadusest tuleneva nõudeõiguse, mis kohaldub olenemata sellest, kas abikaasa midagi pärib või mitte ja kas pärimine toimub testamendi või seaduse järgi.**⁴

Kolleegium selgitas, et PärS § 16 lg-s 3 sätestatud pärandaja abikaasa õigus nõuda isikliku kasutusõiguse seadmist kinnisasjale, mis oli pärandaja ja tema abikaasa ühiseks koduks, tingimusel, et abikaasa elujärg pärimise tõttu halveneks, on testeerimisvabaduse piiranguna õigustatud nii perekonna pärimisjärgluse kindlustamise kui ka perekonnaliikme abivajaduse rahuldamise eesmärgist lähtuvalt. Tegemist ei ole piiranguga, mis riivaks pärandaja testamendi järgi pärinud isikute omandiõigust ebaproportsionaalselt.

Samas tuleb arvestada, et abikaasa õigus nõuda isikliku kasutusõiguse seadmist abikaasade ühiseks koduks olnud kinnisasjale ei ole piiramatu. Nii saab **isikliku kasutusõiguse seadmist nõuda abikaasa vaid juhul**, kui tema elujärg pärimise tõttu halveneks. Lisaks ei saa pärandaja abikaasa nõuda isikliku kasutusõiguse seadmist pärandvaraks olevale kinnisasjale juhul, kui tegemist ei olnud pärandaja ja tema abikaasa ühise koduga, abikaasa tunnistatakse pärimiskõlbmatuks (PärS §-d 6-8) või abikaasal ei ole pärimisõigust PärS § 16 lg 4 kohaselt.

Eesmärk tagada pärandaja abikaasale senise elukoha kasutamise õigus olukorras, kus pärimise tõttu abikaasa elujärg halveneks, ning sellekohase nõudeõiguse andmine abikaasale sõltumata sellest, kas abikaasa mingi pärandiosa pärib või mitte, **ei ole** kolleegiumi arvates **vastuolus põhiseadusega**. Isikliku kasutusõiguse seadmine ei aseta pärijatele lisakoormisi, kuna asja korrahoiu kohustus ja maksekohustus on isikul, kelle kasuks on isiklik kasutusõigus kinnisasjale seatud.⁵

2.1.2. Hea usu põhimõte omavahelistes suhetes juriidilise isiku puhul ([2-18-11036/53](#))⁶

Kolleegium selgitas otsuses tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 32 kohaldamist juhatuse liikmete vahelises vaidluses osaühingule kuuluva vara väljaandmise üle.

TsÜS § 32 kohaselt peavad juriidilise isiku osanikud, aktsionärid või liikmed, samuti juriidilise isiku juhtorganite liikmed järgima omavahelistes suhetes hea usu põhimõtet ja arvestama

² RKTko 05.02.2020, [2-18-8886/64](#).

³ Samas, p 11.

⁴ Samas, p 12.

⁵ Samas, p 14.

⁶ RKTko 04.03.2020, [2-18-11036/53](#).

üksteise õigustatud huve.⁷ **Seega peavad ka osauhingu juhatuse kui juhtorgani liikmed omavahelises suhtes järgima hea usu põhimõtet ja arvestama üksteise õigustatud huve.**⁸ Kolleegium märkis, et kuigi juhatuse liikmed ei ole juriidilise isiku vara suhtes tegeliku võimu teostamisel käsitatavad valdajatena, on nende omavahelises suhtes kohaldatav analoogia alusel kaasvalduse kaitse regulatsioon (AÕS § 50).

Kaasvaldajad võivad kolmandate isikute suhtes realiseerida nii koos kui eraldi kõiki AÕS §-des 40-48 sätestatud õigusi (AÕS § 50 lg 1). Kaasvaldajate omavahelises vaidluses valduse teostamise õiguse ulatuse üle ei kohaldata valduse kaitse sätteid (AÕS § 50 lg 2). Kolleegium märkis, et TsÜS §-st 32 ei tulene erisust eelnimetatud põhimõttest. Kui juhatuse liige teostab juriidilise isiku vara suhtes tegelikku võimu ametiülesannete täitmise eesmärgil, on õigustatud vastava vara üleandmist nõudma üksnes juriidiline isik.⁹

2.1.3. Ostueesõiguse teostamise tagajärjel tekkiva kinnisomandi üleandmise nõude maksmata panemine ([2-16-14960/61](#))¹⁰

Kolleegium selgitas milliseid nõudeid saab ostueesõiguslane esitada kinnisasja müüja ja ostja vastu, et ostueesõiguslane saaks omanikuna kinnistusraamatusse kantud. Asjas esitasid ostueesõiguslased hagi kostjate vastu, soovides, et kaasomandiosa ostnud isikute omanikukanne kinnistusraamatus kustutataks ja hagejad kantaks kaasomandi mõttelise osa omanikena kinnistusraamatusse.

Kolleegium selgitas kõigepealt, et **ostueesõiguse teostamise tagajärjel tekib müügileping ostueesõiguslase ja müüja vahel ning ostueesõiguslane saab esitada müüja vastu müügilepingu täitmise nõude.** Müügilepingu alusel tekib müüjal kohustus teha võimalikuks müügilepingu eseme omandi üleminek ostueesõiguslasele. Seega tuleb müüjal anda tahteavaldused, mis on vajalikud selleks, et müügilepingu eseme omandiõigus läheks üle ostueesõiguslasele.

Selleks, et kinnisasja või kinnisasja kaasomandi mõttelise osa omandiõigus läheks tehingulise omandamise teel ühelt isikult teisele üle, **peavad esinema AÕS §-s 64¹ sätestatud eeldused.** Omandaja ja võõrandaja peavad sõlmima asjaõiguslepingu, omandaja tuleb kanda kinnisasja (ka kinnisasja kaasomandi mõttelise osa) omanikuna kinnistusraamatusse ning võõrandajal peab olema müügilepingu eseme käsutusõigus. Kinnistusraamatus omanikukande tegemine eeldab kinnisasja omaniku nõusolekut kande tegemiseks (kinnistusraamatusse § 34¹ lg 1). **Seega tuleneb kehtivast müügilepingust ostueesõiguslasele õigus nõuda müüjalt asjaõiguslepingu tekkimise eelduseks olevat tahteavaldust ja nõusolekut selleks, et kanda ostueesõiguslane kinnisasja omanikuna kinnistusraamatusse.**

Ostueesõiguslane ei saa nõuda omandiõiguse saamise eelduseks olevaid tahteavaldusi isikult, kes müüjalt ostueesõigusega koormatud kaasomandi mõttelise osa omandas. Ostueesõiguslane saab nõuda ostjalt kinnistusraamatu omanikukande kustutamise eelduseks olevat tahteavaldust, kui ostueesõigusel on asjaõiguslik toime (vt AÕS § 257 lg 3 ja § 63 lg 5). Isikult, kelle kasuks tehtud kinnistusraamatu kanne on AÕS § 63 lg-st 3 tulenevalt käsutuse tühisuse tõttu ebaõige, ei saa nõuda õige kande tegemise eelduseks olevat nõusolekut AÕS § 63 lg 5 alusel. **Ebaõige kande järgi õigustatud isikult saab AÕS § 63 lg 5 alusel nõuda üksnes nõusolekut ebaõige kande kustutamiseks.**¹¹

⁷ Vt selle kohta nt RKTko 29.10.2014, [3-2-1-89-14](#), p 21.

⁸ Vt ka RKTko 13.04.2016, [3-2-1-9-16](#), p 39.

⁹ RKTko 04.03.2020, [2-18-11036/53](#), p 15.

¹⁰ RKTko 14.02.2020, [2-16-14960/61](#).

¹¹ Samas, p 10.

Selleks, et ostueesõiguslane saaks ostueesõiguse teostamise tagajärjel kinnisasja kaasomandi mõttelise osa omanikuks, tuleb müüjal sõlmida ostueesõiguslasega asjaõigusleping. Kui seda ei ole tehtud, **tuleb ostueesõiguslasel hageda asjaõiguslepingu tekkimise eelduseks olemaid müüja tahtevaldusi**. Kolleegium märkis ka, et kui ostueesõiguslane ei esita hagi kõikide vajalike tahteavalduste saamiseks, mida ostueesõiguslastel on vaja saada selleks, et kinnisasja omandada, kuid hagiavalduse sisu viitab sellele, et ta siiski soovib hageda kõiki vajalikke tahteavaldusi, tuleks maakohtul enne hagi menetlusse võtmist või hiljemalt asja arutamise käigus hagejale selgitada, et tema taotletava eesmärgi saavutamine eeldab asjaõiguslepingu tekkimise eelduseks oleva tahteavalduse saamist.¹²

Järgmisena käsitles kolleegium nõuet ostjate omanikukande kustutamise eelduseks olevate tahteavalduste andmiseks. Selle nõude saaks rahuldada AÕS § 63 lg 5 alusel koosmõjus § 257 lg-ga 3 ja § 73 lg-ga 2. **Nõude rahuldamine AÕS § 63 lg 5 alusel eeldab seda, et ostueesõiguslasel on asjaõigusliku toimega ostueesõigus, millel on eelmärke tähendus**. Nõude rahuldamine eeldab ka seda, et käsutus, millega ostjad kinnisasja omandasid, oleks AÕS § 63 lg 3 alusel tühine. AÕS § 63 lg 3 kohaselt on asjaõiguse käsutamine pärast eelmärke kinnistusraamatusse kandmist tühine osas, millega käsutus piirab või takistab eelmärkega tagatud õigust. AÕS § 63 lg 5 järgi, kui käsutamine on sama sätte lg 3 alusel tühine, võib isik, kelle kasuks eelmärke kinnistusraamatusse on kantud, nõuda isikult, kelle kasuks on kinnistatud asjaõigus või märged, nõusolekut eelmärkega tagatud nõude täitmiseks vajaliku kande tegemiseks või kustutamiseks. **Asjaõigusliku toimega ostueesõiguse puhul on tagatavaks nõudeks ostueesõiguse teostamise tagajärjel ostueesõiguslase ja müüja vahel tekkinud müügilepingust tulenev müügilepingu eseme omandiõiguse ülekandmise nõue**. Seega tuleb kontrollida, kas ostueesõiguslasel on õigus nõuda müüjalt omandiõiguse ülekandmist. Juhul kui ostueesõiguslasel ei ole õigust nõuda müüjalt omandiõiguse ülekandmist, ei pea ka ostjad andma nõusolekut omanikukande kustutamiseks.¹³

Kolleegium rõhutas, et ostueesõiguslase õigus nõuda müüjalt omandiõiguse ülekandmist, ei sõltu sellest, kas müüja nõustub ostueesõiguslase nõudega või kas ta võtab ostueesõiguslaste esitatud hagi õigeks või hagis sisalduvad faktiväited omaks. Ostueesõiguslase õigus nõuda müüjalt omandiõiguse ülekandmist ei sõltu ka sellest, kas müüja loobub kaebuse esitamisest maakohtu otsuse peale. Ostueesõiguslase õigus nõuda ostjalt omanikukande kustutamise eelduseks olevat tahteavaldust sõltub sellest, kas ostueesõiguslane esitab asjaolusid, mille alusel saab kohus tuvastada kõigi AÕS § 63 lg-s 5 sätestatud eelduste esinemise. Ostueesõiguslase nõue ostjate omanikukande kustutamiseks on eraldiseisev nõue ning selle rahuldamist ei saa iseenesest tingida see, kui müüja ostueesõiguslase esitatud hagile vastu ei vaidle või kui müüja enda suhtes tehtud otsuse peale kaebust ei esita. Ostja peab andma nõusoleku oma omanikukande kustutamiseks üksnes juhul, kui ostueesõiguslane on täitnud kõik eeldused selleks, et nõuda ostueesõiguse teostamise tagajärjel tekkinud müügilepingu täitmist.¹⁴

Müügilepingu järgi müüdi koos vaidlusaluse kaasomandiosaga (teemaa kaasomandiosa) ka mõtteline osa elamumaa kinnisajast. Vaatamata sellele, et hagejad olid mh ka elamumaa kaasomanikud ja oleksid saanud sellest tulenevalt teostada ostueesõigust ka elamumaa suhtes, nad seda siiski ei teinud. Kolleegium selgitas, et seetõttu sai müüja tugineda võlaõigusseaduse (VÕS) §-s 247 sätestatud vastuväitele. **Müüjal oli alus nõuda, et ostueesõiguslased ostaksid koos teemaa kaasomandiosaga ka elamumaa kaasomandiosa**, mida sellega koos müüdi. Kuna ostueesõiguslased soovisid sellest hoolimata osta üksnes teemaa kaasomandiosa ilma elamumaa kaasomandiosata, oli müüja keeldumine VÕS § st 247 tulenevalt õiguspärane ja

¹² Samas, p 12.

¹³ Samas, p 13.

¹⁴ Samas, p 13.

hagejad ei saa nõuda müüjalt vaidlusaluse teemaa kaasomandiosa omandiõiguse üleandamist. Kolleegium selgitas ka, et kui elamumaa kinnisasja kaasomandiosa võõrandatakse, ilma et selle juurde kuuluks õiguslikult tagatud võimalus pääseda avalikult kasutatavale teele, saab seda käsitleda VÕS § 247 järgi müüja jaoks kahjuliku tagajärjena.¹⁵

Otsusele kirjutas eriarvamuse riigikohtunik Tambet Tampuu.¹⁶

2.1.4. Korterühistu pandiõigus ([2-19-9046/10](#))¹⁷

Tsiviilkolleegiumi kogu koos seis lahendas küsimust, kas korteriomandi- ja korterühistu seaduse (KrtS) § 44 lg 2 ning täitemenetluse seadustiku (TMS) § 158 lg 3 järgi võlgniku korteriomandile seatud isiklik kasutusõigus lõpeb pärast korteriomandi müümist korterühistu majandamiskulude nõude maksmapanekuks võlgniku vastu algatatud täitemenetluses ja tuleb kinnistusraamatust kustutada.

Alates 1. jaanuarist 2018 kehtiv KrtS § 44 sätestab korteriomandist tulenevate nõuete tagamiseks korterühistu pandiõiguse, mille järjekohast määratakse seadusega (pandiõigust ei kanta kinnistusraamatusse). Korterühistu pandiõiguse tähendus hüpoteegipidaja jaoks ilmneb eelkõige KrtS § 44 lg 2 ja TMS § 158 lg 3 koostoimes, mis tähendab, et **kui korterühistust sissenõudja kasuks on tekkinud pandiõigus, siis pärast korteriomandi edukat enampakkumisel müümist kinnisasja koormav hüpoteek lõpeb ja see tuleb kinnistusraamatust TMS § 160 lg 1 järgi kustutada.**¹⁸

Tsiviilkolleegium leidis, et kuivõrd TMS § 158 lg 3 puudutab kõiki kinnistusraamatusse kantud õigusi¹⁹, tuleneb selle sätte koosmõjust KrtS § 44 lg-ga 2 **järeldus, et kõik kinnistusregistriosa III ja IV jakku kantud õigused (sh isiklik kasutusõigus) jäävad korterühistu pandiõigusest järjekohas tahapoole** ning korterühistul on võimalik pöörata sissenõue korteriomandile nii, et kõik järjekohas omavad eeltoodud õigused lõpevad ja need tuleb kinnistusraamatust **kustutada.**²⁰

TMS § 158 lg 4 kohaselt jäävad enampakkumisel püsima seadusest tuleneva servituudi seadmise õiguse alusel kinnistusraamatusse kantud servituudid. Kolleegium jäi varasema seisukoha²¹ juurde, et selliseks enampakkumisel püsima jäävaks õiguseks on nt kinnisasja omaniku talumiskohustuse alusel seatud servituut (AÕS § 158 lg 1 ja § 158¹ lg 1). Kolleegiumi hinnangul **tuleb TMS § 158 lg-t 4 kohaldada ka servituudile, millega lepatakse kokku avalikule teele juurdepääsu tingimused** (AÕS § 156). Korteriomandile seatud õigused võivad jääda püsima ka TMS § 159 järgi, mille kohaselt võib lõppeva õiguse püsijäämise saavutada kinnisasja omandajaga sõlmitud sellekohase kokkuleppe alusel. Samuti on korteriomandile seatud õiguse omajal võimalus oma õiguse kustutamise vältimiseks enne enampakkumist korterühistu nõue ise rahuldada.²²

Korterühistul on ka juhul, kui hüpoteek on seatud korteriomandile enne 1. jaanuari 2018, võimalik KrtS §-s 72 sätestatud tingimustel pöörata sissenõue korteriomandile nii, et varasem hüpoteek kustutatakse. Teiste korteriomandit koormavate õiguste puhul saab KrtS § 44 lg 2

¹⁵ Samas, p-d 14.1–14.3.

¹⁶ Riigikohtunik Tambet Tampuu eriarvamus [2-16-14960/62](#).

¹⁷ RKTkm 16.03.2020, [2-19-9046/10](#).

¹⁸ Vt ka RKTkm 28.01.2020, [2-19-6210/26](#), p 14.

¹⁹ KRS § 16 järgi kinnistusregistriosa IV jakku kantav hüpoteek ja KRS § 15 järgi III jakku kantavad teised piiratud asjaõigused (servituut (sh isiklik kasutusõigus), reaalkoormatis, hoonestusõigus ja ostueesõigus).

²⁰ RKTkm 16.03.2020, [2-19-9046/10](#), p 14.

²¹ RKTkm 07.03.2012, [3-2-1-10-12](#), p-d 10–11.

²² RKTkm 16.03.2020, [2-19-9046/10](#), p 14.

järgset korteriühistu pandiõigust kohaldada vaid juhul, kui need õigused on kinnistusraamatusse kantud pärast 1. jaanuari 2018 (st KrtS-i ei saa teistele korteriomandit koormavatele õigustele kohaldada tagasiulatuvalt).²³

Tasakaalustamaks korteriühistu ja kinnistusraamatusse kantud, kuid täitemenetluse käigus kustutamisele kuuluvate piiratud asjaõiguse omajate huve, on asjaosalistel õigus kinnistusraamatusse kantud õiguste järjekohti AÕS § 60 lg 1 kohaselt muuta, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kolleegium leidis, et ka **korteriühistu saab AÕS § 60 lg-te 2 ja 4 järgi loobuda oma seadusest tulenevast pandiõiguse järjekohast, kui selline järjekoha muutmine ei kahjusta teiste õiguste omajate õigusi.**²⁴

Kolleegium juhtis tähelepanu ka sellele, et korteriühistu pandiõigus võib kinnistusraamatusse kantavate õiguste omajatele kaasa tuua riske, millest teavitamisel on oluline roll tehinguid tõestavatel notaritel. **Notari selgituskohustus** on juhtida korteriomanditega tehtavate tehingute tõestamisel tehingupoolte tähelepanu korteriühistu pandiõiguse sätetele ja selgitada, millised õiguslikud tagajärjed võivad sellest tuleneda korteriomandile seatava õiguse omanikule, kui korteriomanikul tekib majandamiskulude võlgnevus ja tema vastu algatatakse korteriühistu nõude maksmapanekuks täitemenetlus.²⁵

2.1.5. Ehitise projekteerimislepingust tuleneva nõude aegumistähtaeg ([2-16-14644/50](#) ja [2-17-3860/34](#))²⁶

Tsiviilkolleegiumi kogu koosseis lahendas küsimust, kas ehitise puuduse tõttu ehitise projekteerimislepingust tulenevate nõuete aegumisele kohaldub TsÜS § 146 lg-s 1 sätestatud kolmeaastane aegumistähtaeg või TsÜS § 146 lg 2 esimeses lauses sätestatud viieaastane aegumistähtaeg. Vaidluse all oli ka küsimus, millal algab ehitise puuduse tõttu projekteerimislepingust tuleneva nõude aegumine.

Kolleegium leidis kõigepealt, et TsÜS § 146 lg 2 eesmärgipäraselt tõlgendades kohaldub **TsÜS § 146 lg 2 esimesest lausest tulenev viieaastane aegumistähtaeg ehitise projekteerimise töövõtulepingu rikkumisest tulenevatele nõuetele, mille alus on projekteerimisviga, mis on põhjustanud ehitise puuduse.** Pikem aegumistähtaeg on põhjendatud sellega, et ehitise puudused võivad ilmneda alles pikema aja järel ning TsÜS § 146 lg-st 2 ei tulene, et see kohalduks vaid ehituse töövõtulepingust tulenevate nõuete aegumisele. TsÜS § 146 lg 2 esimese lause järgi peab viieaastase aegumistähtaaja kohaldamiseks olema tegemist ehitise puudusega, mis on tingitud töövõtulepingust. Projekteerimisleping on oma olemuselt samuti töövõtuleping.²⁷

Järgmisena selgitas kolleegium projekteerimislepingust tuleneva nõude aegumistähtaja algust. Kolleegium leidis, et kui ehitise projekteerimislepingu järgi on töövõtja kohustuseks koostada ehitusprojekt, **algab projekteerimislepingust tuleneva nõude aegumistähtaeg VÕS § 651 lg 1 alusel ehitusprojekti kui töö valmimisest** või kui tellija on kohustatud projekti vastu võtma, siis selle **vastuvõtmisest või vastuvõetuks lugemisest.** Samas võivad töövõtulepingu pooled (kui tellija ei ole tarbija, vt VÕS § 657 lg 1) kokku leppida ka VÕS §-s 651 sätestatust erinevas aegumistähtaja alguses. Samuti võivad pooled kokku leppida seadusest erinevas aegumistähtajas, arvestades mh TsÜS §-s 145 ja VÕS § 42 lg 3 p-st 9 tulenevaid piiranguid.²⁸

²³ Samas, p 15.

²⁴ Samas, p 17.

²⁵ Samas, p 18.

²⁶ RKTko 25.03.2020, [2-16-14644/50](#) ja RKTko 27.03.2020, [2-17-3860/34](#).

²⁷ RKTko 25.03.2020, [2-16-14644/50](#), p 13; RKTko 27.03.2020, [2-17-3860/34](#), p 13.

²⁸ RKTko 25.03.2020, [2-16-14644/50](#), p-d 14–15; RKTko 27.03.2020, [2-17-3860/34](#), p 14.

Kolleegium juhtis tähelepanu ka sellele, et teatud juhtudel võib nõude aegumise vastuväitele tuginemine olla vastuolus hea usu põhimõttega.²⁹ Ehitise projekteerimisleping on spetsiifiline töövõtuleping, mis on lahutamatult seotud ehitamise ja ehitisega. Ehitusprojekti esinevad projekteerimisvead ei pruugi ilmnedagi enne ehitise valmimist, kui tegemist on varjatud projekteerimisvigadega. Kui projekti põhjal ehitamine viibib, võivad varjatud projekteerimisvigadest tulenevad nõuded projekteerija vastu aeguda juba enne, kui neid mõistlikult võttes üldse avastada sai. Eelnevalt tulenevalt leidis kolleegium, et juhul kui ehitise puudus on tingitud projekteerimisveast, mida **tellijal ei saanud tavapäraselt hoolsust rakendades avastada enne ehitise valmimist** (ehitise vastuvõtmist või vastuvõetuks lugemist), võib projekteerimisveast tuleneva nõude aegumise vastuväitele tuginemine **enne viie aasta möödumist ehitise valmisest** (ehitise vastuvõtmisest või vastuvõetuks lugemisest) olla hea usu põhimõttega vastuolus.³⁰

Kolleegium pidas vajalikuks lisaks selgitada veel järgmist. TsÜS § 160 lg 1 kohaselt peatub aegumine õigustatud isiku poolt hagi esitamisega nõude rahuldamiseks või tunnustamiseks. TsÜS § 160 lg 2 p 6 järgi on hagi esitamisega võrdsustatud kolmanda isiku kaasamine menetlusse kolmanda isiku vastu suunatud nõude suhtes. Kuigi eelnimetatud sätte sõnastuses ei ole viidatud sellele, et aegumise peatumiseks piisaks sellest, kui esitatakse kolmanda isiku kaasamise taotlus, tuleb seda sätet tõlgendada selliselt, et **aegumine loetakse analoogselt hagi esitamisega peatunuks kolmanda isiku kaasamise avalduse esitamisest kohtusse eeldusel**, et kohus selle kolmandale isikule kätte toimetab.³¹

Mõlemale otsusele kirjutasid **eriarvamuse** riigikohtunikud Henn Jõks ja Ants Kull leides, et juhul kui ehitise puudus on tingitud projekteerimisveast, algab ehitise projekteerimise lepingu rikkumisest tingitud ehitise puudusest tuleneva nõude aegumine ehitise projekteerimise töövõtulepingu täitmisel koostatud ehitusprojekti alusel ehitatud ehitise valmisest, mitte ehitusprojekti vastuvõtmisest.³²

2.1.6. Registreeritud ühenduse disainilahenduse õiguste kaitse ([2-18-3445/46](#))³³

Tsiviilkolleegiumi kogu koosseis käsitles Euroopa nõukogu 12. detsembri 2001. a määruse (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta (edaspidi ühenduse disainimäärus) art 110 lg 1 kohaldamist.

Hageja esitas maakohtusse hagi ühenduse registreeritud disainilahenduse õiguste kaitseks. Hageja õigusi, sh erandeid ja piiranguid nendest õigustest ning nende kaitseks kasutatavaid õiguskaitsevahendeid, reguleerib ühenduse disainimäärus. Ühenduse disainimääruse art 19 lg 1 järgi annab ühenduse registreeritud disainilahendus selle omanikule ainuõiguse kasutada disainilahendust ning takistada kolmandal isikul selle loata kasutamist. Nimetatud kasutamiseks loetakse eelkõige sellise toote valmistamist, pakkumist, turustamist, importi, ekspordi või kasutamist või nendel eesmärkidel sellise toote säilitamist, milles disainilahendus sisaldub või mille puhul seda on kasutatud.

Kohtud tuvastasid, et kostja importis edasimüümiseks Eestisse tooted, mis kasutavad hageja ühenduse disainilahendusi, kuid mille tootmiseks, importimiseks ja müümiseks ei olnud hageja

²⁹ RKTko 19.12.2014, [3-2-1-135-14](#), p 14; RKTko 17.02.2016, [3-2-1-169-15](#), p 11.

³⁰ RKTko 25.03.2020, [2-16-14644/50](#), p 16; RKTko 27.03.2020, [2-17-3860/34](#), p 15.

³¹ RKTko 25.03.2020, [2-16-14644/50](#), p 19.

³² Riigikohtunike Henn Jõksi ja Ants Kulli eriarvamus [2-16-14644/51](#) ja [2-17-3860/35](#).

³³ RKTko 18.03.2020, [2-18-3445/46](#).

luba andnud. Pooled vaidlesid selle üle, kas kostja tegevus on ühenduse disainimääruse art 110 lg 1 alusel lubatud, mistõttu selleks ei olnudki vaja hageja luba.³⁴

Ühenduse disainimääruse **art-s 110** sätestatud üleminekusäte näeb ette nn „parandamistingimuse“. Selle kohaselt, kuni jõustuvad komisjoni asjakohase ettepaneku alusel vastu võetud muudatused määruses, **ei ole ühenduse disainilahendusena kaitstav mitmeosalise toote koostisosa moodustav disainilahendus**, mida on art 19 lg 1 tähenduses kasutatud sellise mitmeosalise toote **parandamisel tema esialgse välimuse taastamiseks**.³⁵

Kolleegium selgitas kõigepealt, et ühenduse registreeritud disainilahendust sisaldava koostisosa importimine on lubatud, kui see toimub kooskõlas „parandamistingimusega“.³⁶ Kolleegium leidis, et ühenduse disainimääruse art 110 lg 1 sõnastusest ja Euroopa Kohtu otsusest³⁷ nähtub, et „**parandamistingimus**“ kohaldub järgmistel tingimustel:

- 1) koostisosa, mille puhul disainilahendust kasutatakse, on ühenduse disainilahendusega kaitstud ning vastab ühenduse disainimääruse art-s 4 sätestatud kaitsetingimustele;
- 2) tegemist on „mitmeosalise toote koostisosaga“;
- 3) mitmeosalise toote koostisosa kasutatakse (ühenduse disainimääruse art 19 lg 1 tähenduses) selle mitmeosalise toote „parandamisel“;
- 4) mitmeosalist toodet parandatakse „tema esialgse välimuse taastamiseks“;
- 5) erandile tuginev isik täidab hoolsuskohustust, et tarneahelas järgnevad kasutajad täidaksid ühenduse disainimääruse art 110 lg-s 1 ette nähtud tingimusi.³⁸

Kuna „**parandamistingimus**“ piirab ühenduse disainilahenduse omaniku õigusi, peab selle **kohaldamise eelduste täidetust tõendama piirangule tuginev isik**. Importija, kes müüb imporditud koostisosa ise edasi, peab tõendama hoolsuskohustuse täitmiseks ka seda, et nimetatud müük toimub kooskõlas „parandamistingimusega“. Euroopa Kohtu juhiste kohaselt tähendab hoolsuskohustuse täitmine eelkõige seda, et isik teavitab tarneahelas järgnevaid kasutajaid selge ja nähtava märkega tootel, selle pakendil, kataloogides või müügidokumentidel ühelt poolt asjaolust, et asjaomane koostisosa sisaldab ühenduse disainilahendust, mis ei kuulu talle, ja teiselt poolt, et vastav koostisosa on mõeldud kasutamiseks üksnes mitmeosalise toote parandamisel tema esialgse välimuse taastamiseks. Teiseks peab ta sobivate, eelkõige lepinguliste abinõude abil tagama, et tarneahelas järgnevad kasutajad ei kasuta koostisosa eesmärgil, mis on vastuolus art 110 lg 1 tingimustega. Lõpuks peab ta jätma koostisosa müümata juhul, kui ta teab või on mõistlik, et ta oleks kõiki asjaolusid arvestades pidanud teadma, et seda koostisosa ei kasutata kooskõlas art 110 lg-s 1 ette nähtud tingimustega.³⁹

Järgmisena selgitas kolleegium hageja võimalikke **õiguskaitsevahendeid** ja leidis, et kui ühenduse disainilahenduse väidetav rikkumine on toime pandud Eestis, on rikkumise lõpetamise nõude õiguslik alus ühenduse disainimääruse art 89 lg 1 p a, mitte VÕS § 1055 lg 1.⁴⁰ **Edasisest rikkumisest hoidumise nõude** õigusliku alusena saab kolleegiumi arvates käsitada ühenduse disainimääruse art 89 lg 1 p a kõrval vastavalt p-le d ka VÕS § 1043 koosmõjus § 1045 lg 1 p-ga 5 ning § 1055 lg-ga 1 ja lg 3 p-ga 1. VÕS § 1043 koos § 1045 lg 1

³⁴ Samas, p-d 13–14.

³⁵ Samas, p 16.

³⁶ Samas, p 26.1.

³⁷ Vt Euroopa Kohtu 20.12.2017 otsus liidetud kohtuasjades nr C-397/16 ja nr C-435/16 Acacia ja D’Amato, p-d 50, 68, 81.

³⁸ RKTko 18.03.2020, [2-18-3445/46](#), p 18.

³⁹ Samas, p-d 20, 24.1, 24.3.

⁴⁰ Samas, p-d 25.2–25.3.

p-ga 5 ning § 1055 lg-ga 1 ja lg 3 p-ga 1 võimaldavad nõuda ka õigusi rikkuvatest tegevustest tulevikus hoidumist.⁴¹

Hageja õigusi rikkuvate kaupade hävitamise nõude õiguslik alus vastavalt ühenduse disainimääruse art 89 lg 1 p-le d on VÕS § 1043 koos VÕS § 1045 lg 1 p-ga 5 ning VÕS § 1055 lg-ga 1 ja lg 3 p-ga 2. Selle nõude lahendamisel tuleb aga arvestada VÕS § 1055 lg-st 4 tuleneva **proportsionaalsuse nõudega**. Viidatud säte näeb ette, et VÕS § 1055 lg 3 p-s 2 nimetatud abinõude rakendamist võib nõuda, kui rikkumise raskus on proportsionaalne kohaldatava abinõu raskuse ning kolmandate isikute õiguste ja huvidega. Rikkumise tõkestamiseks kaupade hävitamise abinõu proportsionaalsuse hindamise kohustus tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. a direktiivi 2004/48/EÜ, intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta, art 10 lg 1 p-st c koos lg-ga 3. Need sätted põhinevad omakorda intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu art-l 46.⁴²

2.1.7. Hagi tagamisega tekkinud saamata jäänud tulu hüvitamine ([2-17-2152/74](#))⁴³

Tsiviilkolleegiumi **kogu koosseisu otsusega muudeti varasemat seisukohta**⁴⁴, mille kohaselt ei olnud saamata jäänud tulu VÕS § 127 lg 2 mõttes hõlmatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 391 lg 1 p-st 1 tuleneva kohustuse kaitse-eesmärgiga.

Riigikohtus vaidlesid pooled selle üle, **kas TsMS § 391 lg 1 alusel on hüvitatav ka hagi tagamisega tekkinud saamata jäänud tulu**, arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/48/EÜ, 29. aprill 2004, intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (direktiiv 2004/48/EÜ) art 9 lg-t 7.

Kolleegium märkis, et TsMS § 391 lg 1 sõnastusest ei tulene, et hüvitatav oleks üksnes otsene varaline kahju. **Direktiivi 2004/48/EÜ art 9 lg 7 sätestab**, et kui ajutised meetmed tühistatakse või kui need muutuvad kehtetuks hageja mis tahes teo või tegevusetuse tõttu või kui hiljem on leitud, et intellektuaalomandi õigusi ei ole rikutud ega neid ei ole ähvardanud rikkumise oht, on kohtuasutustel õigus kostja nõudel kohustada hagejat maksma kostjale kohast hüvitist nimetatud meetmetega tekitatud mis tahes kahju eest. Samasisulist sätet sisaldab ka TRIPS art 50 lg 7. Direktiivi art 9 lg 7 ja TRIPS art 50 lg 7 võimaldavad kohtul kohustada hagejat maksma kostjale hüvitist meetmetega tekitatud “mis tahes kahju eest” ega piira hüvitatava kahju liike üksnes otsese varalise kahjuga. Teistsugust tõlgendust ei ole andnud direktiivile ka Euroopa Kohus⁴⁵.

Kolleegium leidis, et TsMS § 391 lg-t 1 kooskõlas direktiiviga tõlgendades, ei ole saamata jäänud tulu hüvitamine TsMS § 391 lg 1 alusel välistatud. Kuna TsMS § 391 lg 1 sõnastus ei välista saamata jäänud tulu hüvitatavust, **laieneb selline tõlgendus** lisaks intellektuaalse omandiga seotud tsiviilasjadele **ka muud tüüpi tsiviilasjadele**. Saamata jäänud tulu kui hagi tagamisega tekitatud kahju hüvitatavuse välistamine TsMS § 391 lg 1 alusel eesmärgil, et kaitsta hageja huve, kes on esitanud põhjendamatu hagi, piiraks kostja õigusi põhjendamatult. TsMS § 377 lg 1 esimese lause järgi võib kohus hageja taotlusel hagi tagada, kui on alust arvata, et tagamata jätmine võib raskendada kohtuotsuse täitmist või selle võimatuks teha. **Kolleegium**

⁴¹ Samas, p 25.4.

⁴² Samas, p-d 25.5, 28.1.

⁴³ RKTko 30.04.2010, [2-17-2152/74](#).

⁴⁴ RKTko 06.06.2018, [2-15-4981/106](#), p 14; RKTko 21.11.2019, [2-17-18470/32](#), p 10.

⁴⁵ Euroopa Kohtu 16. juuli 2015. a otsus asjas nr C-681/13, Diageo Brands, p 74; Euroopa Kohtu 12. septembri 2019. a otsus asjas nr C-688/17, Bayer Pharma, p 39.

leidis, et TsMS § 377 lg 1 esimest lauset arvestades on TsMS § 391 lg 1 kaitse-eesmärgiks kaitsta kostjat ka saamata jäänud tulu kui kahju tekkimise eest.⁴⁶

Saamata jäänud tulu eest **kahjuhüvitise suuruse** kindlaksmääramisel, sh ka VÕS § 127 lg 6 alusel, saab hüvitise suuruse arvestamisel mh arvestada VÕS § 140 lg-s 1 sätestatuga, mille kohaselt võib kohus kahjuhüvitist vähendada, kui kahju hüvitamine täies ulatuses oleks kohustatud isiku suhtes äärmiselt ebaõiglane või muudel põhjustel mõistlikult vastuvõtmatu. Seejuures tuleb arvestada kõiki asjaolusid, eelkõige vastutuse iseloomu, isikutevahelisi suhteid ja nende majanduslikku olukorda, sealhulgas kindlustuse olemasolu.⁴⁷

Otsusele kirjutas eriarvamuse riigikohtunik Tambet Tampuu.⁴⁸

2.1.8. Pankrotimenetluses vara arestimisega tekkinud kahju hüvitamine ([2-15-7163/191](#))⁴⁹

Tsiviilkolleegiumi kogu koosseisu otsuses selgitati, **kas ja mis alusel on menetlusvälisel kolmandal isikul võimalik nõuda pankrotimenetluses kahju hüvitamist, mis tekkis vara arestimisega pankrotiavalduse tagamisel.**

Kolleegium leidis, et **menetlusväline isik, kellele kuuluv vara ekslikult arestiti, ei saa esitada hagi tagamisega tekitatud kahju hüvitamise nõuet TsMS § 391 alusel.** Sellist võimalust ei tulene menetlusvälisele isikule ka TsMS § 391 lg 1 alates 17. detsembrist 2018 kehtivast redaktsioonist, mis paneb hagi tagamist taotlenud poolele kohustuse hüvitada ka kolmandale isikule tekitatud kahju. Kolleegium märkis, et TsMS on mõistet „kolmas isik“ kasutatud ainult menetlusosalise tähenduses ja eelnõu seletuskirjast nähtub, et **TsMS § 391 lg 1 muutmisel peeti silmas menetlusosalistest kolmandaid isikuid, mitte menetlusväliseid isikuid.**⁵⁰

Kolleegium selgitas, et **TsMS § 391 eesmärk** on võimaldada süüst ja õigusvastasusest sõltumatu kahjuhüvitise nõude esitamist teisele menetlusosalisele, kellele hagi tagamise tagajärjel on tekkinud kahju, tasakaalustamaks kohtumenetluses osalemisega kaasnevaid varalisi riske. Lähtekohaks on, et hagejale peaks olema ettenähtav, missuguse isikute ringi suhtes võib tal hagi tagamisega kahju tekitamise korral tekkida hüvitamiskohustus.⁵¹

Menetlusväline isik, kellele kuuluv vara ekslikult arestiti, saab nõuda õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamist VÕS § 1043 jj alusel. Selleks peab hageja tõendama kahju tekitaja teo, kahju, põhjusliku seose teo ja kahju vahel ning teo õigusvastasuse. **Õigusvastase teona** ei tule käsitada hagi tagamise avalduse esitamist ennast, vaid **asjaolu, et kahju tekitaja kasutas temale kättesaadavat menetluslikku abinõu viisil, mis tõi menetlusvälisele isikule kaasa õigusvastase tagajärje.** Hageja suhtes saab õigusvastaseks pidada asjaolu, et vara arestimisega takistati tal teostada omandiõigust temale kuuluva vallasvara suhtes, ilma et selleks oleks olnud seadusest tulenevat alust.⁵²

⁴⁶ RKTko 30.04.2010, [2-17-2152/74](#), p 14.

⁴⁷ Samas, p 16.

⁴⁸ Riigikohtunik Tambet Tampuu eriarvamus [2-17-2152/75](#), mille p-dega 1–4 ja p 5 teise lõiguga on ühinenud riigikohtunik Ants Kull.

⁴⁹ RKTko 19.02.2020, [2-15-7163/191](#).

⁵⁰ Samas, p 13.

⁵¹ Samas, p 13.

⁵² Samas, p-d 14–15.

2.2. Menetlusõigus

2.2.1. Kohtu järelevalve pankrotimenetluses ja pankrotihalduri vabastamine (2-17-18069/322)⁵³

Tsiviilkolleegiumi kogu koosseis käsitles määruses kohtu järelevalvet pankrotimenetluses ja halduri vabastamist kohustuste rikkumise tõttu.

Asjas oli maakohus vabastanud halduri omal algatusel kohustuste rikkumise tõttu. Ringkonnakohus jättis maakohu määruse muutmata peamiselt põhjendusega, et kõrgema astme kohus saab halduri vabastamise kohta tehtud otsustusse sekkuda vaid juhul, kui maakohus on rikkunud diskretsioonipiire. Ringkonnakohus märkis, et üks **asjaolu, mida kohus saab halduri vabastamise õiguspärasuse kaalumisel arvestada, on see, kas haldur on kaotanud rikkumise tulemusena kohtu või võlausaldajate usalduse**, mis tal PankrS § 56 lg 2 kohaselt peab olema. Sama seisukoht tuleneb ka tsiviilkolleegiumi varasemast praktikast.⁵⁴

Kolleegiumi kogu koosseis jäi eeltoodud seisukoha juurde, kuid märkis, et kuigi halduri vabastamise kaalumisel saab kohus arvestada, kas haldur on kaotanud rikkumise tulemusena kohtu või võlausaldajate usalduse, mis tal PankrS § 56 lg 2 kohaselt peab olema, **saab kohus halduri usalduse puudumise tõttu vabastada vaid juhul, kui haldur on oma kohustusi rikkunud**. Kui haldur ei ole oma kohustusi rikkunud, kuid kohus teda mingil muul põhjusel enam ei usalda, ei ole PankrS § 68 lg 2 järgi alust haldurit vabastada. Kuna halduri vabastamine on kohtu kaalutlusotsus, **peab vabastamise määrusest nähtuma**, milliseid asjaolusid kohus kaalumisel arvestas ja kuidas ta jõudis järeldusele, et halduri vabastamine on põhjendatud.⁵⁵

Kolleegium leidis maa- ja ringkonnakohtu poolt tuvastatud väidetavate rikkumiste kohta järgmist:

- Iseenesest võib **kahe halduri koostöö ebaõnnestumine** olla halduri vabastamise põhjus, kuid seda eelkõige siis, kui selle põhjustas haldur, keda vabastada soovitakse, näiteks kui ta keeldus koostööst või takistas teise halduri tegevust.⁵⁶
- Olukorras, kus erikontrolli tulemused ei anna põhjust **kuriteokaebuse või kahju hüvitamise nõude** esitamiseks, ei ole haldur rikkunud oma kohustusi, kui ta vaatamata kohtu kahtlustele jätab kaebuse või hagi esitamata. Kuriteokaebuse esitamata jätmist saaks haldurile ette heita vaid juhul, kui oleks tuvastatud, et haldur teab kuriteost, kuid ei esita kaebust.⁵⁷
- Kui võlausaldajate üldkoosolek ei ole haldurile teinud ettekirjutust **vara müügi viisi** kohta, vaid on jätnud selle halduri otsustada, siis on halduril õigus otsustada vara müügi viis. Samuti on halduril õigus pidada selles küsimuses nõu pankrotitoimkonnaga. Heites haldurile ette majanduslikult ebaotstarbekat käitumist, peavad põhjendused, millest nähtub, et ka tegelikult oli tegemist majanduslikult ebaotstarbeka käitumisega, sisalduma kohtumääruses.⁵⁸
- **Enda nimel sõlmitud lepinguid** ei pea haldur kohtule esitama. Sellest järeldub, et kuigi iseenesest võib aruandekohustuse rikkumine olla pankrotihalduri vabastamise põhjuseks, ei saa eelnimetatud lepingu kohtule esitamata jätmine olla halduri

⁵³ RKTko 29.01.2020, nr [2-17-18069](#).

⁵⁴ Vt RKTkm 02.02.2011, nr [3-2-1-154-10](#), p 14.

⁵⁵ RKTko 29.01.2020, nr [2-17-18069](#), p 18.

⁵⁶ Samas, p 21.1.

⁵⁷ Samas, p 22.2.

⁵⁸ Samas, p-d 23.3–23.4.

vabastamise põhjuseks, **mistõttu** ta ei ole teabe andmise kohustust rikkunud. Kõigi toimingute eest, mida teeb abiline, vastutab haldur nii, nagu ta oleks need toimingud ise teinud. Seadus ei täpsusta, millises mahus võib abiline haldurit abistada, seega ei saa kohtu kahtlus, et „abilisele on antud liiga palju ülesandeid“, olla halduri vabastamise põhjus. Kui tegemist on mahuka pankrotimenetlusega, on põhjendatav abilise kasutamine suuremas mahus ja seda ei saa haldurile ette heita. Kolleegiumi arvates võiks kohus haldurile abilise kasutamist ette heita vaid juhul, kui pankrotitoimkond ei ole sellega nõustunud või kui abiliseks oleks valitud ebapädev isik.⁵⁹

Kolleegium juhtis ka tähelepanu, et alates 29. märtsist 2019 näeb PankrS § 68 lg 6 ette üksnes **ühiekordse kaabeõiguse**, st ringkonnakohtu määruse peale, millega ringkonnakohus lahendab halduri vabastamise kohta tehtud maakohtu määruse peale esitatud määruskaebuse, ei saa Riigikohtule edasi kaevata.⁶⁰

2.2.2. Kaabeõigus hagi tagamise tühistamise määruse peale ([2-19-11532/18](#))⁶¹

Tsiviilkolleegiumi kogu koosseis selgitas, millisel juhul saab maakohtu või ringkonnakohtu määruse peale, millega kohus hagi tagamise tühistas, esitada määruskaebuse.

TsMS § 390 lg 1 esimesest lausest tuleneb, et **hagi tagamise tühistamise korral saab maakohtu või ringkonnakohtu määruse peale määruskaebuse esitada üksnes siis, kui maakohus või ringkonnakohus tühistas hagi tagamise TsMS § 386 lg-tes 2, 4 või 5 sätestatud alusel**. TsMS § 390 lg 1 teises lauses on sätestatud, et lisaks peab ringkonnakohtu määruse peale Riigikohtule määruskaebuse esitamiseks olema täidetud eeldus, et tagatava hagi hind ületab 100 000 eurot või tagamisabinõuna on kohaldatud isiku aresti või elukohast lahkumise keeldu.⁶²

Riigikohus on varasemalt TsMS § 390 lg-t 1 tõlgendades leidnud, et see säte ega muud tsiviilkohtumenetluse seadustiku normid ei sea määruskaebuse esitamise õigust sõltuvusse hagi tagamise määruse jõustumisest. Seadus ei erista, kas hagi tagamine tühistatakse poole taotluse alusel või tehakse seda hagi tagamise määruse peale esitatud määruskaebuse alusel.⁶³ Praeguses asjas viitas kolleegiumi kogu koosseis TsMS § 390 lg 1 muutmise seletuskirjale⁶⁴, milles on märgitud, et selleks, et Riigikohtu TsMS § 390 lg-le 1 antud väga laia tõlgendust kitsamaks muuta, tuleb hagi tagamise tühistamise peale määruskaebuse esitamist piirata vaid juhtudega, kui hagi tagamine on tühistatud TsMS §-s 386 sätestatud alusel.⁶⁵

Ringkonnakohus tühistas hagi tagamise, kuna ei pidanud hagi õiguslikult perspektiivikaks, ning leidis lisaks, et juhul, kui lugeda hageja nõue ka osaliselt perspektiivikaks, ei ole hagi tagamine poolte huve kaaludes siiski põhjendatud. Hageja esitas ringkonnakohtu määruse peale määruskaebuse. Tsiviilkolleegiumi kogu koosseis leidis, et selliselt ei tühistanud ringkonnakohus hagi tagamist TsMS § 390 lg 1 esimeses lauses viidatud alustel (TsMS § 386 lg-d 2, 4 ja 5) ning sellisel juhul ei olnud hagejal TsMS § 390 lg 1 esimese lause kohaselt õigust esitada ringkonnakohtu määruse peale määruskaebust.⁶⁶

⁵⁹ Samas, p-d 24.3, 24.6 ja 24.7.

⁶⁰ Samas, p 14.

⁶¹ RRTKm 30.01.2020, [2-19-11532/18](#).

⁶² Samas, p 9.

⁶³ RRTKm 23.02.2010, [3-2-1-2-10](#), p 15.

⁶⁴ Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (759 SE) seletuskiri.

⁶⁵ RRTKm 30.01.2020, [2-19-11532/18](#), p 9.

⁶⁶ Samas, p 9.

2.2.3. Psühhiaatri arvamus ekspertarvamusena isiku kinnisesse asutuse paigutamise menetluses ([2-19-6222/30](#))⁶⁷

Tsiviilkolleegium kontrollis, kas isiku kinnisesse asutuse paigutamise menetluse raames antud psühhiaatri arvamuse puhul olid täidetud TsMS § 537 lg-s 1 sätestatud nõuded.

Esmalt märkis kolleegium, et kuna isiku tervislik seisund võib kinnisesse asutusse paigutamise ajal muutuda⁶⁸, on oluline nii esialgse õiguskaitse pikendamisel 40 päevani kui ka korralise menetluse puhul **kontrollida, kas isiku kinnises asutuses tahtevastasel ravil viibimine on endiselt vajalik ja põhjendatud ning eeldused selleks täidetud**. Kohtul tuleb mh kontrollida, kas senine ravi on olnud tulemuslik.⁶⁹

Kolleegium selgitas, et **kohus võib arvestada TsMS § 537 lg-s 1 nimetatud eksperdiarvamusega psühhiaatri arvamust**, kuid sellise arvamuse andnud psühhiaater peab olema TsMS § 537 lg 1 viiendast lausest tulenevalt isiku isiklikult läbi vaadanud ja andnud hinnangu, kas isiku kinnisesse asutusse tahtevastasele ravile paigutamine on endiselt vajalik või on senine ravi olnud tulemuslik.⁷⁰ Kohtul tuleb kontrollida, kas arvamuse andnud psühhiaater on isiku isiklikult läbi vaadanud. Oluline on see, et **psühhiaatri arvamus sisaldaks põhjendatud hinnanguid isiku kinnisesse asutusse paigutamise eelduste kohta ning ei oleks alust kahelda psühhiaatri objektiivsuses ja erapooletuses**.⁷¹

Kolleegium selgitas ka, et olukorras, kus psühhiaater oli juba enne esialgse õiguskaitse pikendamist leidnud, et puudutatud isik vajab korralise menetluse raames kinnisesse asutusse tahtevastasele ravile paigutamist rohkem kui 40 päevaks, ei tule 40-päevast tähtaega ületava ravi kohaldamist eraldi pärast selle aja möödumist põhjendada. Asjaolude (isiku tervisliku seisundi) muutumise korral on kohtul võimalik kinnisesse asutusse paigutamine lõpetada või peatada (TsMS §-d 539 ja 540).⁷²

2.2.4. Suhtluskorra täitmise tagamine ([2-17-13244/121](#))⁷³

Tsiviilkolleegiumi kogu koosseis pidas ühtse kohtupraktika kujundamiseks vajalikuks selgitada TsMS § 563 lg-tes 7 ja 8 sätestatut.

Kolleegiumi kogu koosseis selgitas, et lapsega suhtlemist reguleeriva kohtumääruse täitmise tagamiseks ja rikkumise kõrvaldamiseks saab TsMS § 563 lg-st 8 tulenevalt alustada täitemenetlust üksnes sellise määruse alusel, millega kohus on lepitusmenetluse ebaõnnestumise järel määranud, milliseid sunnivahendeid tuleb rakendada. Seega saab **lapsega suhtlemist korraldav kohtumäärus muutuda sundtäidetavaks alles pärast lepitusmenetluse ebaõnnestumist**. Samuti saab lapsega suhtlemist korraldav notariaalselt tõestatud vormis sõlmitud kokkuleppe muutuda sundtäidetavaks alles pärast lepitusmenetluse ebaõnnestumist.⁷⁴

Kolleegium selgitas ka, et juhul kui **lepitusmenetlus õnnestub**, saab kohus vanemate kokkuleppe kohta teha TsMS § 563 lg 6 järgi kompromissi kinnitamise määruse. Juhul kui **lepitusmenetlus ebaõnnestub**, peab maakohus tegema määruse lepitusmenetluse ebaõnnestumise kohta ja ühe TsMS § 563 lg 1 p-des 1-3 nimetatud otsustustest. Maakohtul ei

⁶⁷ RKTkm 03.02.2020, [2-19-6222/30](#).

⁶⁸ RKTkm 30.04.2019, [2-18-17167/38](#), p 16.

⁶⁹ RKTkm 03.02.2020, [2-19-6222/30](#), p 13.

⁷⁰ Vt ka RKTkm 11.01.2017, [3-2-1-137-16](#), p 18.

⁷¹ RKTkm 03.02.2020, [2-19-6222/30](#), p-d 15.1 ja 15.2.

⁷² Samas, p 15.4.

⁷³ RKTkm 19.02.2020, [2-17-13244/121](#).

⁷⁴ Samas, p 16.1.

ole õigust teha lepitusmenetluse ebaõnnestumise korral määrust, milles ta ei tee ühtegi eelnimetatud otsustustest.⁷⁵

Kuna TsMS § 563 lg 8 järgi saab **täitemenetluse** alustada üksnes kohtumääruse alusel, milles kohus on TsMS § 563 lg 7 p 1 mõttes sunnivahendid kindlaks määranud, siis mõeldakse TsMS § 563 lg 7 p-s 1 sunnivahendeid täitemenetluse seadustiku mõttes. TMS § 179 lg 2, § 183 ja § 261 järgi saab kohtutäitur eelkõige määrata pärast hoiatuse tegemist täitemenetluse võlgnikule sunniraha ning kasutada TMS § 179 lg 4 alusel suhtluskorra lahendi täitmiseks jõudu, eeldusel et kohus on andnud jõu kasutamiseks kohtumääruses loa.⁷⁶

Lepitusmenetluse ebaõnnestumise kohta tehtud määrus lapsega suhtlemise korda puudutavas asjas TsMS § 563 lg-te 7 ja 8 mõttes on hagita menetlust lõpetav määrus, mille peale saab esitada määruskaebuse TsMS § 660 lg-st 3 tulenevalt.⁷⁷

2.2.5. Vanemalt lapse hooldusõiguse äravõtmise asja algatamine ([2-18-19295/30](#))⁷⁸

Kolleegium selgitas, kas kohus saab algatada hagita menetluse ka vanema avalduse alusel teiselt vanemalt lapse hooldusõiguse äravõtmiseks, või saab kohus sellise menetluse algatada üksnes omal algatusel või valla- või linnavalitsuse avalduse alusel. Samuti käsitles seda, kas avalduse esitanud vanemal on õigus vaidlustada määrust, millega hagita menetlus lõppeb.

Perekonnaseaduse (PKS) § 134 lg 2 järgi teatab lapse heaolu ohustamisest lapse elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele või kohtule riigiasutuse või omavalitsusasutuse ametnik, politseiametnik, tervishoiutöötaja, kohtunik, prokurör, notar, kohtutäitur, õpetaja või muu isik, kellel on andmeid ohustatud lapse kohta. PKS § 134 lg 1 järgi rakendab kohus lapsele ohu ärahoidmiseks mh PKS § 135 järgi vanema hooldusõiguse täielikku äravõtmist. Kolleegium märkis, et nimetatud sätete järgi on menetluse algatamise üheks ajendiks kohtule esitatud sellekohane informatsioon. Samas ei tulene nendest sätetest järeldust, et kohus ei saa algatada vaidlusalust menetlust ka huvitatud isiku avalduse alusel (vt TsMS § 476 lg 1). Kolleegiumi hinnangul on **hagita menetluses avaldust õigustatud esitama isik, kelle subjektiivseid õigusi järgnev menetlus otseselt mõjutab**.⁷⁹

Kolleegium selgitas, et esmane vastutus lapse õiguste ja heaolu tagamise eest on lapse vanematel ning vanemate õiguste ja kohustuste maht lapse õiguste ja heaolu tagamisel on võrdne. Seega on vanematel vastastikune ootus, et lapse õiguste ja heaolu kaitsmise eesmärgil täidavad oma õigusi ja kohustusi võrdselt mõlemad pooled. Kui üks vanem oma kohustusi lapse õiguste ja heaolu tagamisel nõuetekohaselt ei täida, on teisel vanemal õigus pöörduda kohtu poole lapse huvides vajalike abinõude rakendamiseks. Ka vanemalt hooldusõiguse täielik äravõtmine seostub selle vanema kohustuste rikkumisega lapse heaolu tagamisel (PKS § 135 lg 2). Kolleegium leidis eeltoodut arvestades, et **vanem on hooldusõiguse äravõtmise asjas avaldust esitama õigustatud isik**.⁸⁰ Kolleegium selgitas ka, et varasemas lahendis [3-2-1-132-11](#)⁸¹ avaldatud seisukoht ei tähenda, et hooldusõiguslik vanem kui lapse esindaja ei saaks esitada avaldust teiselt vanemalt hooldusõiguse äravõtmiseks ning et vanema selline avaldus tuleks lugeda teateks võimalikust hooletusse jäetud lapsest.⁸²

⁷⁵ Samas, p 16.2.

⁷⁶ Samas, p 16.3.

⁷⁷ Samas, p 15.

⁷⁸ RKTkm 29.05.2020, [2-18-19295/30](#).

⁷⁹ Samas, p 14.

⁸⁰ Samas, p 15.

⁸¹ RKTkm 20.12.2011, [3-2-1-132-11](#), p 18.

⁸² RKTkm 29.05.2020, [2-18-19295/30](#), p 16.

Hagita menetluses üldist kaebeõigust sätestava TsMS § 660 lg 3 esimese lause järgi võib maakohtu menetlust lõpetava määruse peale hagita menetluses esitada määruskaebuse isik, kelle õigust on määrusega kitsendatud, kui seadusega ei ole ette nähtud teisiti. Hooldusõiguse äravõtmise menetlus mõjutab kolleegiumi põhjendustel otseselt avalduse esitanud vanema õigusi mistõttu on asjas tehtav lahend ühtlasi TsMS § 660 lg 3 järgi avalduse esitanud vanema õigusi kitsendav. Seetõttu **on vanemal õigus esitada TsMS § 660 lg 3 järgi ringkonnakohtule määruskaebus asjas tehtud maakohtu määruse peale.**⁸³

Lisaks selgitas kolleegium, et **TsMS §-st 558 ei tulene järeldust, et vanema isikliku ärakuulamise võimatuse korral** on temalt hooldusõiguse äravõtmine igal juhul välistatud. Riigikohus on varem selgitanud hooldusõiguse äravõtmise asjas vanemate ärakuulamist TsMS § 558 järgi, märkides, et viidatud sättest tulenevalt peab kohus vanema temalt hooldusõiguse äravõtmise või tema hooldusõiguse peatamise otsustamisel **üldjuhul** isiklikult ära kuulama. Kolleegium viitas ka PKS § 152 lg-le 5, mille järgi ei ole vanema nõusolekut lapse lapsendamiseks vaja, kui ta on kestvalt võimetu avaldust esitama või kui tema **viibimiskoht on kestvalt teadmata** või kui vanemalt on hooldusõigus PKS § 135 alusel täielikult ära võetud.⁸⁴

2.2.6. Hagi tagamine enne hagi esitamist ([2-19-4765/21](#))⁸⁵

Kolleegium selgitas määruses õiguse ühetaolise kohaldamise eesmärgil hagi tagamise enne hagi esitamist kohta järgmist.

Kui hageja taotleb hagi tagamist juba enne hagi esitamist, tuleb tal hagi tagamise avalduses TsMS § 382 lg 1 teise lause järgi põhistada, miks hagi kohe ei esitata. Kolleegiumi arvates tuleb TsMS § 382 järgse **hagi tagamise taotlus jätta rahuldamata**, kui taotluses ei ole välja toodud ega TsMS § 235 tähenduses põhistatud **ühtegi objektiivset asjaolu selle kohta, miks hagi kohe ei esitata**. Enne seda annab kohus hagejale TsMS § 384 lg 2 esimese lause järgi tähtaja puuduse kõrvaldamiseks. Objektiivseks hagi kohest esitamist takistavaks asjaoluks ei saaks olla väide, et kavandatava hagi lubatavus oli hageja jaoks õiguslikult ebaselge.⁸⁶

TsMS § 382 järgsel hagi tagamisel ei saa kohus kontrollida veel esitamata hagiavalduse vastamist formaalsetele nõuetele, kuid ülejäänud **hagi tagamise eeldused** (sh TsMS § 377 lg-d 1, 2 ja § 381 lg 2) **peavad olema täidetud.**⁸⁷ Muu hulgas tuleb kohtul hinnata kavandatava hagi õiguslikku perspektiivikut.⁸⁸

Kolleegium viitas lisaks, et kui hagejale määratakse hagi esitamiseks 20 päeva pikkune tähtaeg, kuid tähtaja kulgema hakkamine seotakse määruse jõustumisega, võidakse sellega eksida **TsMS § 382 lg 2 teise lause eesmärgi vastu**, võimaldades hagejale tegelikkuses hagi esitamiseks oluliselt pikema tähtaja kui üks kuu. Kuna määruse peale, millega kohus andis TsMS § 382 lg 2 alusel tähtaja hagi esitamiseks (TsMS § 660 lg 1), ei ole määruskaebuse esitamise õigust, siis ei saa pidada lubatavaks hagi esitamise tähtaja kulgema hakkamise sidumist hagi tagamise määruse jõustumisega.⁸⁹

Määruse **resolutsioonis** ei tule märkida, et kohtu määratud tähtajaks hagi esitamata jätmise korral tühistatakse hagi tagamine. Hagi tagamise tühistamine ei saa tuleneda tingimuslikuna samast määrusest, millega kohus hagi tagamise abinõu kohaldas. Viitel TsMS § 382 lg 2

⁸³ Samas, p 17.

⁸⁴ Samas, p 18.

⁸⁵ RKTkm 19.02.2020, [2-19-4765/21](#).

⁸⁶ Samas, p 10.1.

⁸⁷ Vt ka RKTkm 16.01.2008, [3-2-1-132-07](#), p 13 ja RKTkm 22.05.2019, [2-18-13663/94](#), p 13.

⁸⁸ RKTkm 19.02.2020, [2-19-4765/21](#), p 10.2.

⁸⁹ Samas, p 10.4.

kolmandale lausele saaks olla üksnes selgitav tähendus. Küll aga puudub kohtul diskretsiooniõigus jätta hagi tagamine tühistamata olukorras, kus hageja ei esita hagi, milleks kohus talle TsMS § 382 lg 2 alusel tähtaja määras.⁹⁰

2.2.7. TMS § 222 järgne hagi ([2-19-4765/21](#))⁹¹

Kolleegium selgitas määruses õiguse ühetaolise kohaldamise eesmärgil TMS § 222 järgse hagi seotut.

TMS § 222 lg 1 kohaselt võib kolmas isik, kellel on sundtäitmise eseme suhtes selle sundtäitmist takistav õigus, eriti omandiõigus või piiratud asjaõigus, esitada hagi vara arestist vabastamiseks või sundtäitmise muul põhjusel lubamatuks tunnistamiseks. **TMS § 222 järgse hagi üheks peamiseks eesmärgiks** on vältida täitemenetluses sellise vara müümist, mis ei kuulu võlgnikule, ning TMS § 222 annab täitemenetluses mitteosalevale isikule sellesse täitemenetlusesse sekkumise õiguse.⁹²

Kui TMS § 222 järgse hagi esitaja kasuks oleks kinnistusraamatusse sisse kantud keelumärke, kuid see oleks sisse kantud ajaliselt hiljem kui sissenõudja kasuks seatud hüpoteek, ei takistaks selline keelumärke täitemenetlust. Kinnistu enampakkumisel müümise järel tuleks selline keelumärke TMS § 158 lg 3 alusel kinnistusraamatust kustutada.⁹³ **Sundtäitmist takistavaks õiguseks TMS § 222 lg 1 tähenduses saab olla kolmanda isiku omandiõigus.** Õiguslikult on lubatav hagi, milles väidetakse omandiõigust sundenampakkumisel olevale esemele.⁹⁴

Kolleegium selgitas, et olukorras, kus hageja soovib tagasivõitmise hagi saavutada pankrotivõlgniku omandist välja läinud vara tagasi pankrotivara hulka arvamist⁹⁵, võiks hageja lisaks tagasivõitmise nõudele esitada ka TMS § 222 järgse nõude vara arestist vabastamiseks, seda täitemenetluse võlgniku ja eriti täitemenetluse sissenõudja vastu.⁹⁶

Olukord on teistsugune siis, kui täitemenetluse sissenõudja kasuks on tagasivõidetavale kinnistule seatud hüpoteek ja täitedokumentiks on TMS § 2 lg 1 p-s 19 nimetatud hüpoteegi seadmise leping. **Hüpoteegiga tagatud nõuded on võlgniku täite- või pankrotimenetluse korral üldjuhul eelistatud teistele nõuetele.**⁹⁷ Isegi täitemenetluse peatamise korral ja kinnistu võimaliku tagasivõitmise korral pankrotivarasse jääks hüpoteek kinnistut koormama ja hüpoteegipidajal oleks õigus nõuda oma nõuete rahuldamist pankrotiseaduses sätestatud korras. Sellisel juhul puuduks hagi õiguslik perspektiiv.⁹⁸

Täitemenetluse peatamise võiks saavutada sellise hagi esitamisega, mis oleks suunatud hüpoteegi kustutamisele kinnistusraamatust, st kui vaidlustatakse täitedokumentiks olev hüpoteegi seadmise leping. Sellise hagi esitamisel saaks taotleda hagi tagamise korras täitemenetluse peatamist.⁹⁹

⁹⁰ Samas, p 10.5.

⁹¹ RKTkm 19.02.2020, [2-19-4765/21](#).

⁹² Samas, p 11.1.

⁹³ Vt ka RKTkm 25.05.2015, [3-2-1-52-15](#), p 11.

⁹⁴ RKTkm 19.02.2020, [2-19-4765/21](#), p 11.2.

⁹⁵ Vt PankrS § 119 lg 1, RKTko 15.01.2014, [3-2-1-149-13](#), p 54.

⁹⁶ RKTkm 19.02.2020, [2-19-4765/21](#), p 11.3.

⁹⁷ Samas, p 11.4.

⁹⁸ Vt RKTkm 25.05.2015, [3-2-1-52-15](#), p 11.

⁹⁹ RKTkm 19.02.2020, [2-19-4765/21](#), p 11.4.

LISA 1

Riigikohtu tsiviilkolleegiumi põhistatud lahendid 01.01.2020 – 30.04.2020

Jrk nr	Kuupäev	Asja nr	Sisu
1	03.01.2020	2-17-13855/81	Juhatuse liikme kohustuste rikkumisega tekitatud kahju hüvitamine
2	13.01.2020	2-15-9117/149	Kaasomandi lõpetamine
3	15.01.2020	2-12-46735/185	Pankrotihalduri taotlus asja teistmise korras uuesti läbivaatamiseks
4	22.01.2020	2-18-5263/29	Kinnine menetlus
5	28.01.2020	2-19-6210/26	Korteriühistu pandiõigus
6	29.01.2020	2-19-10326/24	Korteriühistu liikmelisus
7	29.01.2020	2-17-18069/322	Pankrotihalduri vabastamine
8	30.01.2020	2-19-11532/18	Määruskaebuse läbivaatamata jätmise kaebeõiguse puudumise tõttu
9	03.02.2020	2-19-6222/30	Isiku kinnisesse asutusse paigutamise menetluse raames antud psühhiaatri arvamus ekspertarvamusena.
10	05.02.2020	2-14-14536/153	Lepingulise esindaja kulude hüvitamine
11	05.02.2020	2-18-8886/64	Pärandaja abikaasa õigus nõuda isikliku kasutusõiguse seadmist kinnisasjale
12	14.02.2020	2-16-14960/61	Ostueesõiguse teostamise tagajärjel tekkiva kinnisomandi üleandmise nõude maksmata panemise nõue
13	19.02.2020	2-17-13244/121	Suhtluskorra täitmise tagamine
14	19.02.2020	2-16-15449/154	Kinnine menetlus
15	19.02.2020	2-15-7163/191	Võlausaldaja (menetlusväline isik) nõue pankrotimenetluses vara arestimisega tekitatud kahju hüvitamiseks
16	19.02.2020	2-18-15686/183	Ainuhoidusõiguse andmine lapse igakordse viibimiskoha määramise osas
17	19.02.2020	2-19-4765/21	TMS § 222 järgselt esitatud hagi

18	04.03.2020	2-18-11036/53	Juhatuse liikme kohustamiskohustuse teise sama osaühingu juhatuse liikme vastu
19	04.03.2020	2-17-12857/119	Avalikult kasutatavale teele juurdepääsu määramine
20	11.03.2020	2-18-4090/24	Osakapitali sissemakse tasumise kohustuse üleminek
21	11.03.2020	2-13-70131/109	Avaldus hoolekandeesutusse paigutamise lõpetamiseks
22	16.03.2020	2-19-9046/10	Korteriühistu pandiõigus
23	18.03.2020	2-18-3445/46	Registreeritud ühenduse disainilahenduse õiguste kaitse
24	25.03.2020	2-17-19454/78	Kinnine menetlus. Avaldatud kohtuotsuse resolutsioon
25	25.03.2020	2-16-14644/50	Ehitise puuduse tõttu ehitise projekteerimislepingust tulenevate nõuete aegumine
26	27.03.2020	2-17-3860/34	Ehitise puuduse tõttu ehitise projekteerimislepingust tulenevate nõuete aegumine
27	31.03.2020	2-16-14152/67	Kindlustusvõtja nõue kindlustusandja vastu
28	01.04.2020	2-19-13540/43	Tsiviilkohtumenetlusteovõimetu isiku esindamine perekonnaasjades
29	03.04.2020	2-18-18420/26	Garantiilepingust tuleneva põhivõla ja viivise nõue. Viivise väljamõistmine (TsMS § 367)
30	06.04.2020	2-18-3761/70	Kolmanda isiku poolt tasutud tagatise tagastamine, kui samal ajal toimub täitemenetlus hageja ühisvara suhtes
31	08.04.2020	2-19-14126/12	Sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagi
32	09.04.2020	2-17-14766/106	Abikaasade solidaarkohustuse täitmise nõue laenulepingu osas
33	14.04.2020	2-18-18932/28	Võla ja viivise nõue
34	15.04.2020	2-19-13966/21	Juhatuse liikme tagasikutsumine
35	15.04.2020	2-16-9796/46	Põhivõla ja viivise väljamõistmise nõue. Kohtuotsuse põhjendamise kohustus
36	22.04.2020	2-19-19561/13	Kindlustusjuhtumist tulenev kahjuhüvitise nõue

37	22.04.2020	2-16-15722/123	Kahjuhüvitise, viivise ja tagasitaitmise nõuded
38	29.04.2020	2-18-19295/30	Hooldusõiguse äravõtmise algatamine
39	29.04.2020	2-16-9803/49	Kaebus sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks
40	29.04.2020	2-18-1221/56	Avaldus suhtlemiskeelu kohaldamiseks
41	29.04.2020	2-18-255/53	Kinnisasja valdusest väljanõudmine
42	30.04.2020	2-17-2152/74	Kahjuhüvitise ja viivise nõue